

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
29 серпня 2022 року,
протокол № 3

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
29 серпня 2022 року
.п.м

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІСЦЕВІ ВИБОРИ ТА СЛУЖБА В ОРГАНАХ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»
для підготовки на другому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
01 серпня 2022 року

_____ Олена ГАЛУС

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
04 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри,
доктор юридичних наук, професор
04 серпня 2022 року

_____ Олександр БУХАНЕВИЧ

Деканеса факультету публічного управління та
адміністрування, кандидатка економічних
наук, доцентка
24 серпня 2022 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
25 серпня 2022 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 4
2. Заплановані результати навчання	– 5
3. Програма навчальної дисципліни	– 9
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 13
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 13
4.2. Аудиторні завдання	– 13
4.3. Самостійна робота студентів	– 14
5. Методи навчання та контролю	– 14
6. Схема нарахування балів	– 15
7. Рекомендовані джерела	– 15
7.1. Основні джерела	– 15
7.2. Допоміжні джерела	– 16
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 18

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 281 Публічне управління та адміністрування
2.	Код і назва спеціальності	– 28 Публічне управління та адміністрування
3.	Назва освітньої програми	– Освітньо-професійна програма «Магістр публічного управління та адміністрування. Територіальне управління та місцеве самоврядування»
4.	Назва дисципліни	– Місцеві вибори та служба в органах місцевого самоврядування
5.	Тип дисципліни	– вибіркова
6.	Код дисципліни	– МППВ 2.5
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
9.	Курс / рік навчання	– перший
10.	Семестр	– другий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4 / 120
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 36
	% від загального обсягу	– 30
	лекційні заняття (годин)	– 18
	% від обсягу аудиторних годин	– 50
	семінарські заняття (годин)	– 18
	% від обсягу аудиторних годин	– 50
	самостійна робота (годин)	– 84
	% від загального обсягу	– 70
	3) заочна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 16
	% від загального обсягу	– 13,3
	лекційні заняття (годин)	– 8
	% від обсягу аудиторних годин	– 50
	семінарські заняття (годин)	– 8
	% від обсягу аудиторних годин	– 50
	самостійна робота (годин)	– 104
	% від загального обсягу	– 86,7
12.	Форма семестрового контролю	– залік
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:	
	1) попередні дисципліни	– МППО 1 «Публічна політика та

- врядування»;
 МППО 2 «Право в публічному управлінні»;
 МППО 5 «Публічна служба»;
 МППВ 1.3 «Організація діяльності публічного управлінця»;
 МППВ 1.7 «Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні»;
 МППВ 1.8 «Управління персоналом в органах публічного управління».
- 2) супутні дисципліни – МППО 8 «Територіальне управління та розвиток місцевого самоврядування»;
 МППВ 2.4 «Регламенти, процедури і рішення органів місцевого самоврядування».
- 3) наступні дисципліни – МППВ 3.6 «Цифрова держава та електронна демократія»;
 МППВ 3.7 «Управління комунальною власністю»;
 МППВ 3.8 «Співробітництво територіальних громад».
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність абстрактно, критично мислити, аналізувати сучасні соціально-економічні проблеми розвитку суспільства, синтезувати отримані знання та формувати обґрунтовані пропозиції, стверджувати власну життєву позицію.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

Спеціальні компетентності

СК 7. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК 9. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК 10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Навчальна дисципліна «Місцеві вибори та служба в органах місцевого самоврядування» забезпечує досягнення таких **результатів навчання**:

РН 01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН 02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН 05. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.

РН 08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) Називати понятійно-термінологічний апарат місцевих виборів;
1.2) визначати закони та нормативні акти, що регулюють процес місцевих виборів в Україні;
1.3) описувати систему та компетенцію виборчих комісій органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері місцевих виборів;
1.4) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату служби в органах місцевого самоврядування;
1.5) розкривати зміст служби в органах місцевого самоврядування;
1.6) характеризувати зміст юридичної відповідальності публічних службовців;
1.7) описувати зміст основних заходів запобігання корупції у сфері муніципальної служби;
1.8) визначати принципи професійної етики муніципальних службовців;
1.9) називати базові принципи служби в органах місцевого самоврядування.
<i>2. Розуміння</i> <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) Уміти пояснювати принципи місцевих виборів;
2.2) уміти пояснити специфічні терміни, що застосовуються у законодавстві про місцеві вибори;
2.3) орієнтуватися у міжнародних стандартах безпосереднього народовладдя;

2.4) пояснювати зміст основних термінів, що розкривають суть публічної служби;
2.5) обговорювати специфіку та складові системи управління службою в органах місцевого самоврядування;
2.6) ідентифікувати основні вимоги до особи для вступу на службу пояснювати способи врегулювання конфлікту інтересів у сфері проходження служби в органах місцевого самоврядування;
2.7) пояснювати базові принципи організації діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) Знаходити необхідний нормативно-правовий акт щодо місцевих виборів та правильно його застосовувати;
3.2) використовувати теоретичні знання з дисципліни для вирішення практичних завдань;
3.4) могли кваліфікувати юридичну відповідальність за порушення законодавства про місцеві вибори;
3.5) демонструвати вміння здійснювати комплексний аналіз національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів, які регламентують порядок вступу і порядок проходження служби в органах місцевого самоврядування;
3.6) застосовувати системний підхід до вирішення проблем проходження служби в органах місцевого самоврядування;
3.7) демонструвати вміння здійснювати комплексний аналіз підстав припинення служби в органах місцевого самоврядування;
3.9) демонструвати вміння здійснювати комплексний аналіз національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів, які регламентують запобігання корупції у проходження служби в органах місцевого самоврядування.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) Аналізувати сутність правового регулювання суспільних відносин в сфері здійснення безпосереднього народовладдя;
4.2) логічно проаналізувати характер і тенденції розвитку законодавства про місцеві вибори;
4.3) визначати закономірності виборчого процесу місцевих виборів;
4.4) досліджувати службову кар'єру та порядок проходження служб в органах місцевого самоврядування;
4.5) досліджувати формування та реалізацію антикорупційної політики і зміст антикорупційної програми;
4.6) аналізувати підстави припинення публічної служби в органах місцевого самоврядування;
4.7) дискутувати щодо ролі прав і обов'язків у правовому статусі

муніципального службовця;
4.8) дискутувати щодо значення правил етичної поведінки муніципального службовця;
4.9) виділяти критерії, ознаки та склади корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень муніципальних службовців;
4.10) критично оцінювати моделі організації служби в органах місцевого самоврядування.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) Аргументувати поділ виборчого процесу місцевих виборів на стадії;
5.2) аргументовано роз'яснити правовий статус суб'єктів виборчого процесу місцевих виборів;
5.3) систематизувати основні підходи до характеристики поняття «муніципальний службовець»;
5.4) узагальнювати основні положення стратегії реформування публічної служби в Україні;
5.5) систематизувати особливості правового статусу муніципального службовця;
5.6) систематизувати обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органах місцевого самоврядування та проходженням служби в органах місцевого самоврядування.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) Оцінювати юридичну повноцінність нормативно-правової бази, що регулює місцеві вибори в Україні;
6.2) робити висновки щодо основних тенденцій розвитку законодавства про місцеві вибори, а також практики його застосування;
6.3) пропонувати власні шляхи вирішення правових колізій у законодавстві про місцеві вибори;
6.4) розробляти можливості запозичення норм зарубіжного законодавства про місцеві вибори в національне законодавство.
6.5) пояснювати доцільність застосування системного, комплексного та історичного підходів до вивчення правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування;
6.6) оцінювати наслідки відмови муніципального службовця скласти присягу;
6.7) проводити аналіз ефективності запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням серед муніципальних службовців;
6.8) оцінювати шляхи та напрямки вдосконалення правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування в Україні.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти проекти процесуальних документів за завданою ситуаційною задачею;
7.2) сформулювати своє бачення щодо перспектив вдосконалення виборчої системи місцевих виборів в Україні.
7.3) визначати напрямки вдосконалення чинного законодавства про службу

в органах місцевого самоврядування;
7.4) складати порівняльні таблиці по окремих складових інституту служби в органах місцевого самоврядування із врахуванням результатів проведеного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Правове забезпечення порядку формування органів місцевого самоврядування: сучасний стан та перспективи вдосконалення

Поняття та ознаки форм безпосереднього народовладдя. Співвідношення безпосереднього народовладдя, державної та муніципальної влади. Нормативно-правове регулювання порядку проведення виборів в Україні.

Особливості формування органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Тема 2. Поняття, види та принципи місцевих виборів

Основні етапи становлення та розвитку інституту місцевих виборів в Україні та світі. Поняття, принципи, функції місцевих виборів. Класифікація місцевих виборів. Поняття та види виборчих систем, їх переваги та недоліки. Міжнародно-правові стандарти місцевих виборів.

Особливості організації і проведення виборів депутатів Верховної Ради АРК, місцевих рад, сільських, селищних, міських голів. Види місцевих виборів та порядок їх призначення. Визначення загального складу місцевих рад.

Тема 3. Выборчий процес місцевих виборів

Поняття, принципи та суб'єкти виборчого процесу місцевих виборів. Строки у виборчому процесі. Стадії виборчого процесу місцевих виборів в Україні. Територіальна організація місцевих виборів в Україні. Выборчі комісії: їх система та функції. Списки виборців. Державний реєстр виборців. Передвиборна агітація. Выборчі бюлетені: порядок виготовлення, передачі виборчим комісіям. Порядок оскарження результатів місцевих виборів. Юридична відповідальність за порушення законодавства про місцевих виборів.

Особливості проведення позачергових, повторних, проміжних, додаткових та перших місцевих виборів.

Тема 4. Муніципальна служба: поняття, види, принципи

Інституційний та функціональний аспекти служби в органах місцевого самоврядування. Межі служби в органах місцевого самоврядування. Характеристика підходів до розуміння публічної служби. Поняття публічної служби у вітчизняному законодавстві.

Види служби в органах місцевого самоврядування.

Поняття та ознаки служби в органах місцевого самоврядування, її місце в системі публічного управління.

Стратегія реформування служби в органах місцевого самоврядування. Запровадження компетентнісного підходу до організації персоналу державної

служби, моделювання профілів компетентності посад. Поняття посадової особи. Організаційно-розпорядчі та консультативно-дорадчі функції посадових осіб. Правовий статус посадових осіб.

Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування. Порівняльна характеристика законодавства України у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Загальна характеристика проблем вдосконалення нормативно-правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування.

Характеристика поняття «публічний службовець». Класифікація публічних службовців.

Посади та види посад в органах публічної влади.

Поняття і значення принципів служби в органах місцевого самоврядування. Проблеми реалізації принципів служби в органах місцевого самоврядування. Наслідки порушення та недотримання принципів служби в органах місцевого самоврядування.

неупередженості, прозорості, стабільності як принципи державної служби.

Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування та їх значення. Зміст принципів служіння територіальній громаді; поєднання місцевих і державних інтересів; верховенства права, демократизму і законності; гуманізму і соціальної справедливості; гласності; пріоритету прав та свобод людини і громадянина; рівних можливостей доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування з урахуванням їх ділових якостей та професійної підготовки; професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі. Характеристика принципів підконтрольності, підзвітності, персональної відповідальності за порушення дисципліни і неналежне виконання службових обов'язків; дотримання прав місцевого самоврядування; правової і соціальної захищеності посадових осіб місцевого самоврядування; захисту інтересів відповідної територіальної громади; фінансового та матеріально-технічного забезпечення служби за рахунок коштів місцевого бюджету; самостійності кадрової політики в територіальній громаді.

Тема 5. Правовий статус посадової особи місцевого самоврядування

Поняття та види муніципальних службовців. Співвідношення понять «посадова особа» та «службова особа». Поняття правового статусу публічного службовця.

Обов'язки муніципального службовця. Права муніципального службовця. Співвідношення службових прав та службових обов'язків.

Правообмеження, пов'язані зі статусом муніципального службовця. Обмеження, спрямовані на запобігання та протидію корупції. Обмеження щодо одержання подарунків. Обмеження щодо роботи близьких осіб. Обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, органів місцевого самоврядування. Особливості фінансового контролю.

Правове регулювання статусу посадових осіб місцевого самоврядування. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування. Основні обов'язки

посадових осіб місцевого самоврядування. Основні права посадових осіб місцевого самоврядування. Обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування та проходженням служби у сфері соціального забезпечення.

Загальна характеристика та види юридичної відповідальності муніципальних службовців. Персональна відповідальність.

Засоби правового захисту муніципальних службовців. Оскарження в установленому законом порядку рішень про накладення дисциплінарного стягнення, звільнення з посади муніципальної служби, а також висновку, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання його службової діяльності. Гарантії прав муніципальних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення. Оскарження муніципальним службовцем рішення про накладення дисциплінарного стягнення до суду. Порядок розгляду адміністративними судами спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби. Порядок виконання постанов у справах, що виникають з відносин публічної служби.

Тема 6. Проходження служби в органах місцевого самоврядування та службова кар'єра

Правове регулювання умов вступу на публічну службу: вітчизняний та зарубіжний досвід. Умови доступу до публічної служби. Вимоги доступу до публічної служби.

Способи заміщення вакантних посад. Конкурс як визначальна процедура відбору публічних службовців. Види конкурсних процедур: 1) за ступенем допуску кандидатів; 2) за стадіями службової кар'єри; 3) за змістом конкурсної процедури; 4) за юридичними наслідками проведення конкурсу.

Право на муніципальну службу відповідно до законодавства України. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на муніципальну службу. Процедури вступу на муніципальну службу, їх види. Конкурс на зайняття вакантної посади муніципальної служби. Спеціальна перевірка при вступі на муніципальну службу. Призначення на посаду муніципальної служби. Випробування. Присяга муніципального службовця. Категорії посад муніципальної служби та ранги муніципальних службовців.

Загальна характеристика зарубіжного досвіду правового регулювання конкурсних процедур в окремих європейських країнах.

Процедура проведення конкурсу на заміщення вакантних посад публічної служби.

Тема 7. Припинення служби в органах місцевого самоврядування

Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування. Загальні підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі порушення посадовою особою місцевого самоврядування присяги. Припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі порушення умов реалізації права на службу в органах місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі виявлення або виникнення обставин, що

перешкоджають перебуванню на службі, чи недотримання вимог, пов'язаних із проходженням служби в органах місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі досягнення посадовою особою місцевого самоврядування граничного віку перебування на службі в органах місцевого самоврядування.

Звільнення з посади у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», посадових осіб місцевого самоврядування, яких притягнуто до відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією або стосовно яких набрало законної сили рішення суду щодо визнання їх активів або активів, набутих за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави. Можливість оскарження посадовою особою місцевого самоврядування рішення про припинення служби в органах місцевого самоврядування у порядку, визначеному законом.

Вибори сільських, селищних, міських голів, зміна керівників органів місцевого самоврядування як підстава для припинення служби працівників патронатної служби.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Правове забезпечення порядку формування органів місцевого самоврядування: сучасний стан та перспективи вдосконалення	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
2.	Поняття, види та принципи місцевих виборів	22	4	4	-	-	14	22	1	1	-	-	20
3.	Виборчий процес місцевих виборів	22	4	4	-	-	14	22	2	2	-	-	18
4.	Муніципальна служба: поняття, види, принципи.	16	2	2	-	-	12	16	1	1	-	-	14
5.	Правовий статус посадової особи місцевого самоврядування	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12

6.	Проходження служби в органах місцевого самоврядування та службова кар'єра	18	2	2	-	-	14	18	1	1	-	-	16
7.	Припинення служби в органах місцевого самоврядування	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Усього годин		120	18	18	-	-	84	120	8	8	-	-	104

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає 2 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

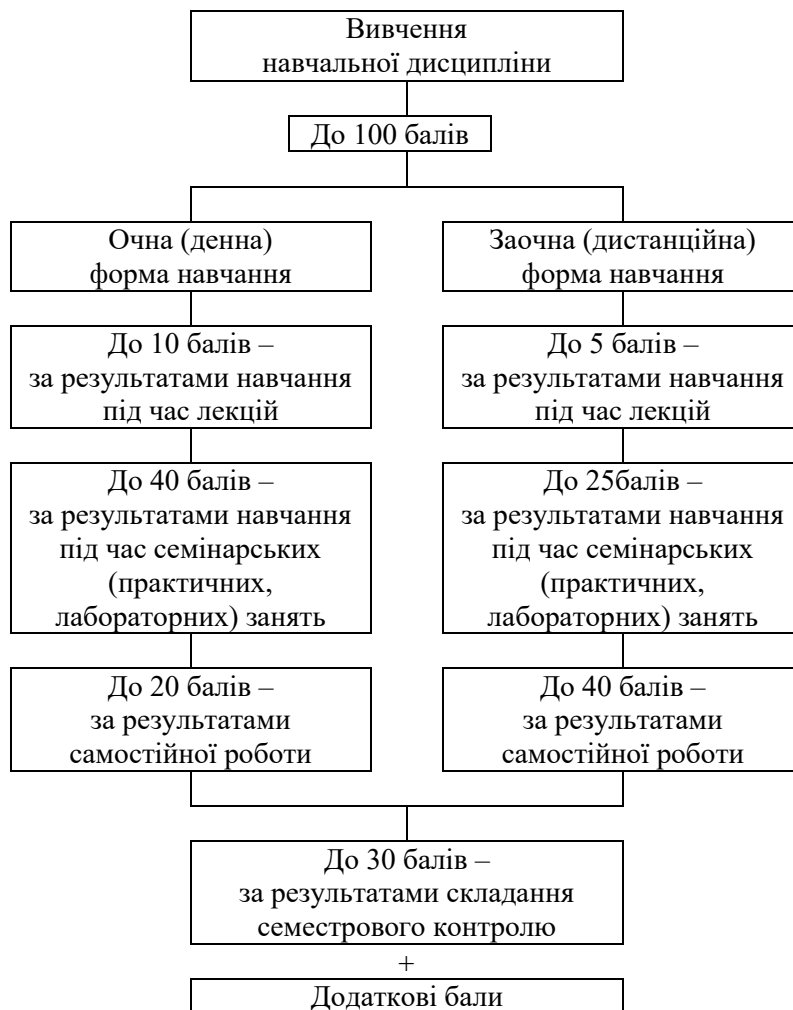

Рисунок 6.1 Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань, визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року № 254 к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. URL: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg>.
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6.07.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
6. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.
7. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
9. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.
11. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
12. Батанов О.В. Муніципальне право України: підручник. Харків: Одісей, 2008. 528 с.
13. Буханевич О.М., Галус О.О., Рижук І.В. До питання про види судового контролю адміністративних судів в публічно-правових спорах з приводу прийняття на публічну службу, її проходження та звільнення з публічної служби. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12.
14. Буханевич О.М., Галус О.О., Рижук І.В. Теоретико-правові та прикладні питання оскарження звільнення з публічної служби в порядку адміністративного судочинства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 10. С. 93–97.
15. Галус О.О. *Форми безпосереднього народовладдя в Україні: монографія; наук. ред. Г.О. Мурашин. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2013. 214 с.*

16. Галус О.О., Рижук І.В., Бригінець О.О. Впровадження принципу гендерної рівності в бюджетному процесі та при формуванні органів публічної влади в межах антикорупційної політики. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2021. № 3 (95). С. 141–153. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/issue/view/64/83>.

17. Івановська А.М., Галус О.О., Рижук І.В. Право на інформацію про діяльність органів публічної влади: окремі теоретико-правові аспекти. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 8. С. 9–15.

18. Куйбіда В.С. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії. Хмельницький: ХУУП, 2008. 467 с.

19. Любченко П.М., Семко С.О. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування: монографія; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2012. 216 с.

20. Любченко П.М. Муніципальне право України: навчальний посібник. Харків: ФІНН, 2019. 512 с.

21. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 312 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/199400191.pdf>.

22. Муніципальне право України: навчальний посібник; Кол. авт.: д.ю.н., професор О.М. Буханевич (розділ 8, § 9.4.), д.ю.н., професор С.Г. Стеценко (розділ 1), д.ю.н., доцент І.Л. Самсін (§ 11.2., § 11.4., § 11.5.), к.ю.н., доцент А.М. Івановська (§ 2.1., § 2.2., § 2.3., § 11.3.), к.ю.н., доцент І.Л. Литвиненко (§ 2.5., § 4.8., розділ 6), к.ю.н., доцент І.П. Сторожук (§ 2.4, § 9.3., розділ 12), к.ю.н., доцент О.О. Галус (§ 2.6., § 4.1., § 4.2., § 4.3., § 4.4., § 4.5., § 4.6., § 4.7., § 10.1., § 10.2, § 10.3., § 10.5), к.ю.н. І.В. Рижук (розділ 3, розділ 5), ст. викладач А.М. Токар (§ 7.1., § 7.2., § 9.1., § 9.2., § 10.4.), ст. викладач М.З. Берцюх (§ 7.3., § 11.1.) / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора Буханевича О.М. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. 440 с.

23. Неліпа Д.В. Організаційно-правові засади державної служби в Україні: підручник. 2-ге вид. переробл. та доповн. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 376 с.

24. Нестерович В.Ф. Виборче право України: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 504 с.

25. Падалко Г.В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: монографія / Г.В. Падалко. Харків: Право, 2012. 288 с.

26. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимощука, А.М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2010. 735 с.

27. Публічна служба: навчальний посібник / С.М. Серьогін, Н.А. Липовська, Є.І. Бородін та ін.; за заг. ред С.М. Серьогіна. Дніпро: ГРАНІ, 2018. 384 с.

28. Публічна служба: системна парадигма: кол. моногр. / К.О. Ващенко, С.М. Серьогін, Є.І. Бородін, Н.А. Липовська, Н.Г. Сорокіна та ін. ; за заг. ред. С.М. Серьогіна. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 256 с.

7.2. Допоміжні джерела

29. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія. Харків: Право, 2015. 248 с.
30. Балабан Р.В. Теорія виборчої системи. Київ: Либідь, 2007. 112 с.
31. Безп'ятчук Ж., Євгенєва А., Ковриженко Д. Вибори в Європейському Союзі. Лабораторія законодавчих ініціатив. Київ: ФАДА ЛТД, 2006. 156 с.
32. Бучин М.А. Ресурси виборчої кампанії та особливості їх використання в Україні: монографія; Національний ун-т «Львівська політехніка». Львів: ЛІСВ, 2009. 231 с.
33. Виборче право України: навчальний посібник / за ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ: Парламентське видавництво, 2003. 383 с.
34. Відповідальність за порушення законодавства про вибори / за ред. О.Л. Копиленка / Інститут законодавства Верховної Ради України; Академія правових наук України. Київський регіональний центр. Київ: Парламентське вид-во, 2006. 72 с.
35. Дисциплінарна відповідальність державних службовців: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, С. Іголкін, І. Рошин Д. Трипольський; за заг. ред. К. Ващенка. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2017. 68 с.
36. Довідник посадової особи місцевого самоврядування / упоряд. В.М. Руденко. Київ: Дніпро, 2010. 832 с.
37. Камардіна Ю. Муніципальна реформа в Україні та державах-членах Європейського Союзу в умовах європейської міждержавної інтеграції: порівняльно-правове дослідження. Київ: Фенікс, 2020. 300 с.
38. Кірмач А.В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: монографія / відп. ред. В.Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. 192 с.
39. Ключковський Ю. . Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. Київ: Ваіте, 2018. 908 с. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/401765?download=true>.
40. Конституційно-правові форми безпосередньої демократії в Україні: проблеми теорії і практики / за заг. ред. В.Ф. Погорілка. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. 356 с.
41. Круп'як Л.Б. Організація діяльності державного службовця: навчальний посібник. Тернопіль: Крок. 2015. 243 с.
42. Лазор О.Д. Служба в органах місцевого самоврядування: начальний посібник (Коментар до закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування») / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. Київ: Дакор, 2005. 368 с.
43. Падалко Г.В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: монографія. Харків: Право, 2012. 288 с.

44. Чернецька О. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад як структурний елемент правового статусу. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 5. С. 87–89.

45. Чернецька О. Теоретичні основи та юридична природа мандата депутата місцевої ради. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 4. С. 92–93.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> - Веб-портал Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> - Веб-портал Офісу Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> - Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. <http://mon.gov.ua> - Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
5. <http://www.nads.gov.ua> - Веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби
6. <https://minjust.gov.ua/> - Веб-портал Міністерства юстиції України
7. <http://nbuv.gov.ua/> - Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> - Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> - Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ОНОВЛЕНО:

Доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

28 серпня 2023 року

Олена ГАЛУС

СХВАЛЕНО:

Схвалено кафедрою конституційного,
адміністративного та фінансового права
28 серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри конституційного, адміністративного та
фінансового права _____

Олександр БУХАНЕВИЧ